

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izkromi ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petil-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Slovenska adresa do cesarja.

Kakor je bilo od naših narodnih poslancev pričakovati, porabili so tudi letos priliko, in so iz središča Slovenije proglasili in ponovili pred svetom želje našega naroda in potožili težave, ki ga tero. Naj imamo opravičeno večino v zboru, ali naj smo potisnjeni v začasno manjšino, zmirom bode naš slovenski glas jednak za pravico in narodno svobodo.

Adresa, katero so naši slovenski poslanci v soboto v deželnem zboru priobčili, je zopet moževsk čin naše stranke, odločna izjava našega programa, kateri se prej ali siej mora obresnititi.

Adresa glede okupacije Bosne zavzima ono stališče kakor smo je mi v svojem listu vedno zastopali. Z okupacijo Bosne se poveča in pomnoži slovanski element v naši monarhiji, in se bode — zlasti kadar se s časom bosenski in hercegovinski živelj bolj izobrazil in za naše ideje vname, število naših so boriteljev za enakopravnost in narodno svobodo Slovanov pomnožilo. Iz tega višjega stališča, kakor tudi iz prepričanja, da je osvobojenje Bosne za monarhijo in dinastijo potrebno, smo mi in so naši poslanci zahvalni za zasedenje teh dežel, dasi obžalujejo izgube, ki so tudi naš narod vsled mobilizacije zadele.

Potem pa prehaja adresa k tožbam o volitvenih pritiskih na našo slovensko ljudstvo, naglaševaje, kaka so plodovi zdanje sisteme, ter pravi, da „ustava pod vladajočo sistemo nij obrodila sadu, ker ne samo, da narodov nij pomirila in blagostanja države prav nič nij zboljšala, je temveč nasprotstvo mej narodi poostrila, in njihova bremena tako po-

množila, da se revščina očitno čedalje bolj širi mej ljudstvom“.

Tudi glavne, tako bi rekli, idealne točke našega narodnega programa, zjedinenja vseh Slovencev v jedno administrativno celoto, naši narodni zastopniki nijso pozabili, kakor je tudi naš narod pozabiti in z vida in cilja izpustiti neče. Kar smo pred desetimi leti v javnih shodih in v adresah zahtevali, to stoji kot naša narodna terjatev še vedno na naših zastavah. Vemo, da ideje ne zmagujejo v kratkih dnevih, niti v letih ne, temuč da se uresničenju bližajo le po trudnih bojih in mnogih navideznihs nevspehih, zato nikakor ne popuščamo klica po narodnem zjedinenju, akopram se iz dozdanje borbe vspeh v tem še ne vidi. Ker je narodno zastopstvo kranjsko to točko v svojo adresu vzelo, postavilo se je iz ožjega kranjskega na občno slovensko stališče, in to nas le veseliti more.

Isto tako je naglašeno naše širše slovansko stališče, naša sorodnost z veliko slovansko družino, s tem, da se prej omenjeno zasedenje Bosne smatra kot osvobojenje „kristijanskih Slovanov“.

Naravni konec adrese je torej prošnja do cesarja, naj namesto zdanje vlade pokliče drugo, ki bode Slovanom prijazna, vsem narodom pravična. Podobne prošnje so cesarju došle, če prav ne po oficijalnem potu, iz Moravskega in Češkega in pridejo valjda še tudi od drugod. Tudi iz Kranjskega zbora ta naša adresa do cesarja valjda ne pride po oficijalnem potu na svoje mesto, ker je nemškutarska večina ne bode kot predlog sprejela. Ali vendar bode — brana, vendar bode vsem tudi

najvišjim zopet povedala, kaj poldrugomilijonni narod slovenski želi in terja.

V Ljubljani 7. okt.

Nemška in nemškutarska ustavoverna žurnalistika prav mnogo silno naivnega ali neumnega poleg hudobnega klobasá proti nam avstrijskim Slovanom, in našemu prizadevanju. Ali prvi venec za odlikovanje neumnosti gre brez vse dvombe oficijalnemu organu naših Dežmanov, Schreyjev, Kalteneggrov in družih, butlju „Laib. Tagblattu“. To je ta list zopet v soboto dokazal v svojem izvirnem prvem članku, ki se obrača proti slovanskim adresam do cesarja, zlasti proti naši adresi, in na zadnje prorokuje o nas avstrijskih Slovanih s svojimi besedami tako le: „Die gegner mögen sich rüsten, sie mögen nach belieben streiten und kämpfen, jenes ziel, welches sie anstreben, werden sie, so wahr Gott und die verfassung lebt, nicht erreichen“.

No, zdaj smo pa, ne mara da, res proč! Bog in nemškutarska ustava skupaj! „Gott und die verfassung!“ To nijso več šale! Mi smo pač brali in verjemo, da je v starem testamentu sam Bog z Izraelci v zvezo in boj stopil zoper njih protivnike, ali da je Bog v najnovejšem času oglasil se v nemški ustavovorni tabor, k Vestenecku, Tauffrerju in kompaniji prestopil, in da tam s „frrrfassungo“ vred proti nam sam on bojuje, to nam je še le „Tagblattov“ modri urednik povedal! To nam bode sapa zaprlo!

Iz Bosne in Hercegovine.

Iz Zvornika telegram poroča: V Srebrenici so našo vojsko z veseljem pozdravili,

Listek.

Zaklad pomorskega razbojnika.

(Po Fr. Gerstäckerji.)

Šesto poglavje.

Manuela.

(Da je.)

Ko sta šla pater in zdravnik počasi doli po stopnjicah, stal je begunec z golim nožem v roci tako blizu njib, da se ga je mašnik s svojo belo obleko istinito dotaknil; najmanjše gibanje na stran, in prišel bi v oestro dotiko s telom, tesno k tamnej steni stisnjenim. A pirat se nij bal za se, vedoč, da mu v tem trenutji ne preti večja nevarnost, nego katera mu uže cel čas žuga, odkar so ga jeli proganjati; celo peklenski smehljaj raztegnil mu je obraz, ko ga misel prešine, kako brezkončno mirno in neprisilno je čestiti pater mimo nevarnega brezdna korakal; kajti pirat je za trdno sklenil oba ugonobiti, kakor hitro bi ga

v zavetji našla, ker bi bil v največje nevarnosti, ako bi šla za njim. Pobožni mož bi gotovo ne korakal po ozkem hodišču s tako popolnim čutom sigurnosti in tako na široko, ako bi bil znal, da odvisi njegovo življenje v tem trenutji jedino le od gibanja svojega komolca. A njemu nij še odbila ura, in neznan z nevarnostjo, gre dalje, in kmalu stopi potem s zdravnikom v izbo.

A pirat moral je še malo časa čakati, da sta zdravnik in pater nekoliko bolj v sobo stopila, predno je smel bežati proti stopnjicam, katere je deloma luč v izbi razsvitljevala; koncem zakrije široko truplo patra izdajalno luč, pa vendar si še nij upal naprej stopiti, kajti naj bi se jeden izmej njiju ozrl, ali naj stopnjice zaškripljejo, potem je bilo z njegovim skrivanjem pri kraju. Njegov vaje, in vsled nevarnosti še bolj poostreni sluh čul je zdajci zvnaj glasove sovražnikov, — zdaj nij smel več časa izgubljeti.

„Vrag naj ja vzame! saj nij za me ne-

varno, ako me opazita, nego za nja,“ tiho mrmra, „sama sebi naj si posledice pripiseta!“ S tem dvigne se lahko na stopnjice, ter previdno dalje stopa. Nihče ga nij videl. Ko navzgor dospe, odpre prav tiho vrata, skozi katere sta ravno zdravnik in pater odšla. A prizor, katerega je zdaj tu v sobi zagledal, ga je tolikanj pretresil, da je na mestu obstal.

Na žimnici na tleh ležalo je mrtvo truplo Edvarda Vilkinsona, pokrito s snežnobelim prtom, omadeževano le na zgorenjem konci s širokim, tamno rudečim krvavim madežem. Bledo tiho njegovo obličje sijalo je neizrekljivo blaženstvo. Pri njegovih nogah stala je s cvetkami ovenčana železna podoba Krista na križi tako, da jo je lahko umirajoči bil na prvi pogled določno opazil. Ta podoba stala je ravadno v kotu sobe na oltarju. Mrtvemu na strani klečala je, — mrzlo roko umrlega še tako držeč, kakor jo jej je bil umirajoči podal, — Manuela, in črez njega sklonena, iz srca k Bogu molila.

in je prebivalstvo samo za dobro postrežbo skrbelo. Tukaj se je našlo 8 kanonov in veliko streliva. Prebivalci v Srebrenici niso turških vstavev skozi svoje mesto pustili, ter so nanje streljali.

Turški begunci na Srbskem prosijo, da bi se jim dovolilo, vrniti se v Bosno. Zarad tega se obravnava mej vojnima poveljništvoma v Zvorniku in Tuzli.

V Zvorniku so pa naši dobili 48 kanonov, in mnogo drugega nekoliko nerabljivega orodja. K včerajšnji svečanosti v god našega cesarja čestitali so in klanjali tudi predstojniki kristijanskih in mohamedanskih občin.

Oficijalen telegram 5. t. m. pravi: Poročilo glavnega poveljnika Filipoviča poroča, da velika večina bosenskega prebivalstva hvaležno in z nedvomljivimi znamenji udanosti priznava udušenje vstanka. Tudi mohamedanske občine so prišle v velikem številu k Filipoviču, katere so tako, kakor kristijanske občine prosile ga, da naj cesarju predloži njihove obljube neizbrisljive zvestobe. Po zasedenju Višegrada in Gorazde odposljal je cesar po predstojniku vojaške pisarne Filipoviču sledeči telegram: Njegove veličanstvo je jako razveseljeno zaradi srečnega in brezbojnega zasedenja Višegrada in Gorazde in zarad tega, ker se je s tem okupacija Bosne in Hercegovine ravno denes dovršila. Njegovo veličanstvo se zahvaljuje iz nova skušenemu vodji, vsem poveljnikom, ki so pri mnogoštevilnih bojih in podjetjih vspehe zagotavljali, vrleji vojski pa za njeno vstrajnost požrtvovalnost in hrabrost ob vsakej priliki. Njegove veličanstvo je vzelo tudi zadovoljno na znanje čestitanja in zagotavljevanja zvestobe zastopništev kristijanske in mohamedanske vere v Sarajevu, ter je izreklo upauje, da se bode z današnjim dnevom okupiranim deželam pričela nova doba miru in sprave, in s tem tudi nova doba blagostanja.

„Prager Tagb.“ objavil je neko pismo jednoletnega prostovoljca iz Kleka, v katerem ta vojak pripoveduje kako se je 13. ženijska kompanija, ki je Prago 21. sept. zapustila, pripeljala v Hercegovino. 25. m. m. šla je ta kompanija na Loydov parnik „Lerte“, a na morju dohitel jo je hud veter „sirocco“ in jo je zagnal na jedno skalo. Ladija utapljala se je le polagano, tako da so se z veliko požrtvovalnostjo oficirjev in ribičev, na pomoč prihitelih, rešili vsi vojaki.

Celo pirata je ta sveti mili prizor pretresnil; divje in zmedeno ozre se po sobi, ter si z levo roko, ker v desnej držal je zmirom kakor v nezavesti nož, popravi dolge in mokre lase s čela in si jih na sence pritisne, kakor bi si hotel iz njega hude, mučne misli pragnati.

Zdaj sliši se od spodaj hrup, zadnja vrata so ulomili, in treba mu je bilo delati. Prvi korak njegov, in hrup od spodaj probudil je pa Manuella iz molitve; počasi dvigne lepo, zdaj mrtvobledo obličje in pogleda ravno v oči morilca, ki se je boječe po tleh oziral. — A nij se ustrašila, — najstrašnejše se je uže zgodilo — ustrašiti je nij mogla več celo kakor prednjo izrastla grozna podoba z golim orožjem v roki; in v tem trenutju celo nij umela, kaj pomenja ta prikazen.

Tenares stal je jedno trenutje neodločno, in strmel nezavesten pogled nesrečnice segal mu je z doslej nepoznatim čutom očitovanja v njegovo dušo; a uporabiti moral je ravno prvi

Iz Sarajeva se poroča listom 5. t. m. da je oficirska patrolja 2. t. m. Hadži Lojo pri Rogatici ujela in v Sarajevo pripeljala.

Deželni zbor kranjski.

(VII. seja, 5. oktobra.)

Navzočnih je 33 poslancev.

Dr. Bleiweis predloži načrt adrese do cesarja, in nasvetuje, naj se voli adrešni odsek 7 udov.

Poslanec Pakiž nasvetuje, naj se deželnemu odboru naroči, naj dela pri deželni vladi na to, da se po povodnji poškodovanim občinam ribniškega okraja nekoliko davka odpiše.

Deželni glavar obljubi, da bode vse tri predloge stavil na dnevni red prihodnje seje, da jih gospodje poslanci, kateri so jih stavili, utemeljé.

Dr. Schrei poroča v imenu verificijskega odseka o zloglasnej novomeške volitvi krškega g. Hočevarja. Poročilo odseka je prav kratko, in ometava vse proti tej volitvi objavljene proteste s ciničnim lakonizmom, da pravi, da niso „opravičeni.“

Prvi se proti odobrenju te škandalozne volitve oglasi dr. Poklukar: Jaz sem uže v verificijskem odseku imel mnogo pomislekov proti tej volitvi, in sem jih naznanil odseku; posebno sem nasvetoval, naj se reši prvo in glavno vprašanje: ali se ima volilcem všteti tretjinska priklada ali ne za pravico glasovanja. Mesto tega pa se je v odboru glasovalo, in volitev potrdila. Pri takem ravnanju sem vse daljše ugovarjanje v odboru opustil in naznanil, da povem v zbornici nepostavnosti, katere so se pri tej volitvi godile, in jo delajo popolnem neveljavno. Dele se v dve vrsti: prvič v take nepostavnosti, katere so v aktih, in drugič v take, katere so na drug način znane. Jako se razlikuje postopanje vladnih organov, kar se tiče vštovanja tretjinske doklade. Na Krškem je vlada vštela to priklado, a v drugih krajih ne. Na Krškem je c. kr. okrajno glavarstvo pre naredilo ves po županstvu napravljen volilni zapisnik, in ko krški župan g. Pfeifer nij bil sprejet mej volilce, in je moral svojo pravico še le reklamirati, vpisan je bil v njo, in je tudi volil; nekov J. Klemenčič iz Mokronoga, ki ima neko posestvo na Krškem, je tukaj volil, akoravno §. 16 deželnega volilnega reda določuje, da ima tisti, ki ima na več krajih posestva, tam

trenotek njenega ozupnenja, ker tik nje moral je iti dalje in skozi vrata, katera mu bodo zopet prostost dala.

Jedva je stopil jedni korak proti njej, in deva dvigne roko kvišku in tihim, ostrim glasom reče:

„Nazaj, morilec, nazaj! Ne stopi na posvečeni kraj! — Se li ne bojiš še s krvavima rokama tako se prikazati pred svojo žrtvo? ali se še nisi nasitil? — na, tu notri porini, ne bojim se tvojega jekla, — kar si mi mogel storiti najhujšega, storil si mi uže!“

„Preje naj se mi roka posuši, Manuela!“ pravi pirat močno ganen, „ne, ne boj se ničesa, deklica, — na celem svetu si ti zadnja, katerej bi le jeden las skrivil, in bojim se, da sem ti nocoj slabo služil, dete, — a predrzneš me je silil k temu, akopram mu nijsem nikdar žalega učinil, in rad bi imel tebe in njega; a čas hiti, pusti me, da grem dalje, Manuela, ne storim ti nič hudega.“

„Nazaj, morilec!“ zakriči deklica, ki je

volilno pravico, kjer navadno stanuje. V mestu Kostanjevici se je godila velika napaka s tem, da so se uvrstili mej mestne volilce vsi uradniki okrajne sodnije in davkarstva, dasi zunaj mesta stanujejo, po postavi nemajo volilne pravice, kajti grad, v katerem so uradi in kjer tudi uradniki stanujejo, ne spada k mestu, ampak k vasi Dobe; tedaj njeo imeli uradniki kostanjevski nobedne pravice za mesta voliti, in vendar so Hočevarja volili. Tudi je vpisan bil in volil Hočevarja učitelj, kateri pa nij vodja ali definitiven, kar je za volilno pravico postavno potrebno, in kateri še v Kostanjevici, kakor kaže zadnji šolski izkaz, učitelj nij bil. V Novem mestu so se uvrstili vsi avskultantje in praktikantje mej volilce, kar pa je nepostavno, ker niso za trdno postavljeni. Izbrisal se je pa profesor Trdina, kateri je penzioniran državni uradnik in ima volilno pravico, kajti ko je g. Trdina šel v pokoj nij bilo še dualizma, tedaj se ne more o tem govoriti, da spada kot profesor reški k Translejtaniji. Jako čudno se je napravil tudi volilni imenik v Metliki, tako, da so kar celej tretjini narodnih volilcev vzeli volilno pravico. Višnja gora spada v politično okrožje c. kr. okrajnega glavarja g. vitez Vesteneke; zato se nij čuditi, da ima volilni imenik tu svoj poseben značaj. Trem volilcem, ki so bili v sodnijske preiskavi, nij se dala volilna pravica, dvema drugima pa se je dala, ker se je mislilo, da bosta nemško volila, mej tem je bil jeden v preiskovalnem zaporu, tako, da se mu je poverilica dostavila v ječo; da je potem volil, se ve da, g. M. Hočevarja. Jeden oddelek Višnje gore ne spada k mestu, imenuje se Stari trg. No, to je bilo za c. kr. okrajnega glavarja prav po volji, kajti zato se je samovoljno Višnjanom jemala ali delila volilna pravica, in se je samovoljno reklo: „ti si v mestu“, ali „ti nisi v mestu“, kakor je g. Vesteneck mislil, da bode najbolj za gospod Hočevarja ugajalo. Jeden istih, katerim se je po tem principu vzela volilna pravica, je višenjski kurat, kateri ima hišo v mestu in plačuje od beneficijatstva mnogo več davka, nego več drugih nemškutarskih volilcev v Višnji gori vkup. — Kako jednostransko se je sestavila volilna komisija, bilo je uže povedano, in tudi to je bilo rečeno, da je bila za ime g. Hočevarja volilna komisija jako uljudna, a če se je ime g. Graselija le malo napačno izgovorilo, je bilo tudi napačno zapisano in ne-

v rastočem strmenju besede grozovitega moža sicer slišala, a jedva umela. Še le ko je hotel iti preko umrlega, in je spodaj hrup čula, jelo se jej je daniti, po kaj je morilec sem prišel, in še le zdaj postala je zopet popolnem zavestna. „Nazaj od trupla onega, katerega si ubil. Ha! ali slišiš, osvetniki večnega sodišča, in gorje — gorje onemu, kdor je kriv?“

„Bodi pametna, Manuela,“ vsklikne pirat in hitro k njej stopi, da bi jo utešil, — „ne veš, kaj delaš, — jaz sem —“

„Pomagajte, — morilec!“ kriči zdaj z vso močjo deklica v obupu, — čutila je opasnost, a nij jej znala imena. A Tenaru nij več ostajalo časa za razpravljanja.

„Neumnica!“ reče, ter njeno roko z orjaško močjo zgrabivši, jo vrže v stran, — „naredi toraj svoje najhujše in trpi očitanja svoje vesti, ako bodeš resnico izvedela!“

Z jednim skokom dospel je do skrivnih, njemu znanih vrat, katere je sam bil napravil, da je tihotapske stvari notri skrival, —

veljavno izpoznano. Jednemu volilcu je bilo v ušesih ime ravno pred njim poklicanega volilca, Kalan, in rekel je, da voli Petra Kalana. Ko je hotel brž to popraviti, in rekel, da voli Petra Graselija, nij nič veljalo. Kako nesramno se je kupovalo glasove, o tem se je že mnogokrat slišalo, in jaz mislim, da je zbornica dolžna svojeji časti, da se volitev, ki se je izvršila le s podkupovanjem in s tolikimi grdimi nepostavnostmi, ne potrdi, če zbornica drugače neče, da bode le denar tukaj sedel, ne pa svobodno in postavno izvoljeni zastopniki naroda. (Dobro-klici.)

Poslanec Svetec: Ako človek bere poročilo verificijskega odseka, mora se pač čuditi, kako so gospodje vse nepostavnosti te volitve prav na kratko tako vravnali, kakor da bi bilo vse v najboljšem redu. To se ve da le po jedino mogočem nemškem gaslu: „macht geht vor recht!“ Kako različno se je ravnalo z vštevanjem tretjinske priklade, bilo je uže povedano. Povedal bi jaz le, da imam tukaj naredbo okrajnega glavarja iz Kranja g. Derbiča na mestno županstvo v Loki, v katerem se izrečno „auf höhere anordnung“ prepoveduje všteti kakova doklada, le direktni davki da veljajo. — Ime g. Hočevarja se je na vse načine imenovalo pri volitvi, malokrat pravilno, a vse je dobro bilo; če je volilec tudi samo rekel, da voli „Martina“, zapisalo se je za Hočevarja. — Omenjeno je bilo tudi uže, da je bil ves c. k. vladni aparat po konci, da bi spravili g. Hočevarja v deželni zbor, in da niso bili komandirani c. k. uradniki ravno zbirljivi glede sredstev za agitacijo. Tako je mej drugimi c. k. kontrolor Crobot, nekej gospé v Novem mestu obljubil, da ako voli Hočevarja, bode se jej davek znižal, in se je bode čakalo. Istim načinom je agitiral c. k. davkarski adjunkt Petrič. No gospoda, kako hočete tako delovanje drugače naznačiti, nego da se imenuje pri pravem imenu, in to je krivo rabljenje uradne oblasti. Ravno tako je strašil c. k. okrajni zdravnik dr. Böhm lekarja g. Rizolija, ko mu je rekel: „ich werde Sie zu grunde richten, wenn Sie nicht so wählen“ — to so ipsissima verba gospoda — in s tem ga je pripravil, da k volitvi nij šel. Kako nesramno so se pa glasovi kupovali! Novomeške sodnji so naznanjeni kot kupovalci glasov c. k. uradnik Lampe, c. k. okrajni zdravnik dr. Böhm, c. k. okrajni šolski ogleda Jeršinovic, potem tiskar Boben, Šturm, Ziegler,

vratca hitro odpre, in mej tem, ko je Manuela, katerej je bil ta izhod neznan, za njim molče strmela, — je uže izgubil.

Zdaj čula je teške korake ljudij na stopnjicah, ki so še bolj hiteli, ko so slišali zopet Manuella na pomoč klicati. V tem trenutku odprejo se vrata, in divjega, bledega in vzbujenega obraza plane njena mati v sobo.

„Pomagajte!“ kriči prestrašena deklica v novič, ko opazi svojo mater, — „pomagajte, mati, — morilec je —“

„Tvoj oče, nesrečnica!“ zaječi žena, in si zakrije zbráz z rokama.

Kakor bi strela v njo udarila, obstane Manuela — medlo zre v njo, katera jej je najstrašnejše odkrila, roki držala je še v brian pred soboj; ko se pak don Olinda na pragu prikaže in z napeto pištolo v sobo skoči, mahne z rokama kviško, se jarko zasmeji, in nezavestno na tla zgrudi.

Mahom napolnila se je soba z oboroženimi; akopram so pa vsaki kot preiskali, vsa

Kiefler, Nusdorfer in bivši poslanec g. Zagorc. Kupovalci niso bili skopi, kajti celo do 100 gl. se je plačalo za jeden glas. (Dr. Bleiweis: Kdo je denar dal?) Gospoda, to niso prazne marnje, kar se tu trdi, slišali ste notarsko legalizirano izjavo volilca Črnuglja, in več kot 20 prič vé in dokaže, kako so se glasovi kupovali

Tako ravnanje se ne more drugače imenovati kakor škandalozno, in jaz očitno rečem, da mu nij podobnega v vsej ustavnej Evropi. Jaz mislim, da bi bila sramota za celi kranjski zbor, ko bi se volitev takega poslanca, na katerega lahko vsak s prstom pokaže, da si je sedež nepošteno kupil, verificivala. Gospoda, poglejte štajerski deželni zbor. Samo na dvomljivo telegrafično ovadbo posameznikov, da so se baje trije glasovi kupili, je odložil verifikacijo in preiskuje. Jaz mislim, da smo mi svojeji časti dolžni, da ravnamo tako, kakor bi se ravnalo v vsakem drugem zboru. Jaz tedaj nasvetujem, naj se verifikacija te novomeške volitve za toliko časa odloži, dokler ne bode končana sodnijska preiskava zavoljo kupovanja glasov v Novomestu. (Dobro. Dobro.)

Poslanec Langer, ki se je bil dal mej govornike vpisati nasvetuje, namesto da bi kaj ovrigel ali ugovarjal, čes da se je ta stvar uže dosti obširno razpravljala: konec debate. Ta predlog se sprejme.

Besedo dobi še dr. Vošnjak, kateri se je bil uže prej javil za njo.

(Dalje prih.)

Italijanske razmere.

Iz Trsta 6. okt. [Izv. dop.]

Moj predzadnji članek v „Slovenskem Narodu“ ponatisnila je v italijanskem prevodu v Trstu izhajajoča „Adria“. Prouzročil je veliko osupnenje, kar se tem laglje razume, če se pomisli, da so lahoni tukajšnji vedno le mislili, da isterski Slovani neizrekljivo hrepene priti pod italijanski jarem.

Dopisnik milanske „Perserveranza“ popisuje v onem listu gospodarske razmere v Genovi, največjega trgovskega mesta na Italijanskem. On pravi, da trgovstvo tam popolnem hira, da se dela ne more najti, in da ljudje, ki so poprej bogato živeli, se zdaj še za silo ne morejo ohraniti. Na dalje pravi dopisnik, da take razmere kakor v Genovi so v obče na Italijanskem splošne. A najstrašnejše

okna pregledali, ipak niso mogli dobiti sledu za beguncem.

Ali je pa bil tu notri v sobi? — Okna kazala so na ulice, z ljudmi prenapolnene, druga vrata zaklenena so bila od znotraj, a drugod nij bilo nobednega izhoda, v celem prostoru nobednega skrivnega kota! Obupno ozre se Olinda na Manuella, — ona je bila zdaj jedina, ki bi mogla stvar razjasniti, a ravno ona ležala je zdaj nezavestna v naročji, skrbno črez njo nagnene matere.

„Kuga!“ sika kapitan z nogama teptaje, — „da morajo ženske za vsako malenkost in zmirom ob nepravem časi omotne postati — ubogi Edoardo — ali bodeš ležal v svojem krvavem grobu, in te ne bode nobeden osvetil? — Ne, ne izgubim še upanja, in v zemljo se nij vderl, a tu zdaj nij več dela!“ Na njegov ukaz šli so vsi drugi tiho za njim iz sobe žalosti, ter so svoje preiskavanje še po družih prostorih nadaljevali.

(Dalje prih.)

je pa stanje kmeta in ubožnih prebivalcev v mestih kar prouzročuje davek za mlenie „tassa del macinato“. Tako mora vsak kmet predno dá koruzo v mlin, da si dela potem svojo „polento“, plačati davek. Zato ima vsak mlin na italijanskem neko napravo, „contatore“, iz katere finančni uradi vidijo, koliko da se je mlelo. Ta davek donša vladi osemdeset milijonov frankov na leto, in lahko se reče, da je ta davek istinito krvav. — Italijanski finančni minister Seismit Doda hoče zdaj ta davek odpraviti; a na kakšen način se pa bode teh 80 milijonov frankov nadomestilo? Dandanes je položenie italijanske države na vsak način jako slabo; v neapoliskih provincijah lopovstvo še vedno krepko cvete, in dozdeva se, da italijanska vlada ne more tega odstraniti. „Camorra“ in „Maffia“, uže jedno stoletie v Neapolji in Siciliji obstoječi skrivni društvi, delujeti skupno, in napravljati situvacijo v južnih krajih še neprijetnejšo. Pristaši teh društva niso le ljudie najnižje vrste, ampak tudi knezi, grofi, žlahčiči, odvetniki in bankirji, ter izsiljujejo od posestnikov, kupcev in rokodelcev denar. Jeden voznik ali „fiakar“ zasluži vsaki dan šest goldinariev; s tem denarjem pa ne more po svojeji volji gospodariti, ampak mora dati desetino od prislužnega odposlancem Camorre ali Maffie. Te gleda policija vse se strojno očmi, a — ne more si pomagati, nema sredstva, da bi to početie zatrla, ker se celo zgodi, da te župana sam ali policijski komisar uže teh akcijah društva. Na dnevnem redu so amori, tatviba, goljufije, in druge take lepe reči. In potem nas hočejo taki ljudje s tako vlado osrečiti? Smešno!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. oktobra

Berlinska Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ piše: Ko si zdaj v Avstro-Ogerskej dva faktorja, katera sta jedina vladale, nemški in magjarski, moči svoje uničujeta v parlamentarnih težavah, odpira se na drugo stran razgled, ki obeta horizont notranje politike precěj razširiti. Malo razumljenje za životne interese monarhije, katero so Nemci in Magjari kazali, sili vprašanie na preudarek, ali bi se ne dalo temu pomagati s tem, da se slovanski element privleče k vodstvu in inicijativi. Da so Čehi zopet v češki deželni zbor vstopili, opazilo se je onkraj Litave. Še bolj karakteristično pa je za mišljenje nekovich krogov prav kot gotovo pripovedovano poročilo, da je ministerski predsednik knez Auer-sperg ponudil češkemu namestniku deželnega maršala ministersko mesto. — Tako piše berlinsk — nemšk list, ki je večkrat prinesel poročila o mnenji dvornih krogov z Dunaja.

V štajerskem deželnem zboru je 5. okt. slovenski poslanec Znidaršič naznanil, da bode do dež. predsednika stavil interpelacijo zaradi neusmiljenega izterjevanja davkov, oziroma dolgov na davku od družbin v vojsko poklicanih rezervistov. Došlo je veliko prošenj, mej temi tudi mnogo tacih, v katerih občine zahtevajo, da naj dolžnost otroke v šolo pošiljati traja le 6 let na mesto osem. V odsek za posvetovanje adrese na cesarja so bili voljeni: baron Zschock, grof Gleisspach, Carneri, Heilsberg, baron Hackelberg, grof Wurmbbrandt, Rechbauer in kmet Posch; izmej konservativcev: Karlon, Knez A. Liechtenstein in potem Slovenca Herman in Dominikuš. Baron Hammer Purgstall je utemeljeval svoj predlog, da naj deželni odbor skupno z vlado

na to dela, da bi se šolske knjige ne menjemale vedno, ter je svoj predlog še na to razširil, da naj bodo knjige v nemških okrajih nemške, v slovenskih pa nemške in slovenske. Vsakih deset let naj imenik šolskih knjig strokovnjaki pregledajo. Ta predlog se je izročil šolskem odseku. Na dnevnem redu bile so potem občinske stvari.

V **koroškem** deželnem zboru je 5. okt. poslanec Luggin stavil predlog, naj se deželni odboru naroči, da bode poročal o tem, kake vpljive in nasledke ima občna vojaška dolžnost na socialne in finančne razmere koroške dežele. Nasvet se je odboru izročil.

V **češkem** deželnem zboru je imela komisija za Riegrovo adresso na cesarja 5 t. m. 3 ure trajajočo sejo. Na predlog nemškega poslanca Russa prešlo se je s 8 proti 5 glasom preko češke adrese na dnevni red. Predlog Russov se glasi: „Zbornica naj sklene: Ker potreba revizije volilnega reda v deželni zbor sama na sebi ne opravičuje se svečano-stno obliko adrese na cesarja; ker se more volilni red ustavno preurediti le s pozivom na vlado, da naj ta predloži svoj predlog, z naročilom na deželni odbor, ali ker deželni zbor sam lahko to doseže; in koncem, ker je deželni zbor v svojih sklepkih pokazal večkrat voljo, volilni red popraviti, preide se preko predloga Riegerjevega na dnevni red, in naloži se deželni odboru, naj predloži z ozirom na prejšnje sklepe deželnega zbornice in od tistega časa v deželnem zboru izrečene dvomljivosti proti dozdanjemu volilnemu redu, nov načrt.“ Dr. Rieger naznanil je izjaviti o tem mnenje manjšine. — Tako se tedaj že kaže, kako Nemci zagovarjajo na češko miroljubnost in spravnost!

V **galiskem** zboru je rekel 5. oktob. predsednik, da je vsled ministerske krize upanje, da bode deželni zbor do 20. ali 25. oktobra trajal.

Ogerski uradni list poroča, da je cesar demisijo ali ostavko ministra Szela, pa tudi ostavko ministra Tisze in celega ogerskega ministerstva potrdil; poslovalo pa bode to ministerstvo še tako dolgo, da se imenuje drugo. Ne ve se kedaj se bode cesar v Pestu vrnil, in koliko časa ostane na Dunaji. — Torej ministerska kriza na Ogerskem je do sredine prišla. Tisza bode najbrž ostal, da bode še pred zborom zagovarjal svojo politiko, potem bode naslednika dobil.

Vnanje države.

Iz **Cetinja** poroča telegram 6. oktobra, da se je Kolašin udal 4. t. m. Deputacija iz Kolašina je na potu h knezu črnogorskem u Cetinje.

Turčija v svojej novejšej okrožnici do veselih izjavlja, da je pripravna vse točke berlinskega kongresa izpolniti, le časa naj se jej pusti, da pripravi narode, ki so jej odtrgani, na prihodnjo njih osodo. V Bosni nij imela časa Turčija prebivalstva pripraviti na avstrijsko zasedenje, za to je tekla kri. (To se pravi menda, da je Turčija premalo orožja v Bosno vrgla in premalo vstajo organizirala? Tacim neumnim frazom uže samo ustavoverni Nemci verjemo.)

Reuterjevo agentstvo poroča iz Simle o **afganistanskem** vprašanju od 4. t. m. Sploh se tuje, da britanska vojska prodra od Pešavera proti Jamrudu, da prime Ali Musjid in Kanahar. Emir zbira vojsko v Ali Musjidu in Kandaharu in preti Kveti. Afganska vojska je zasela z artilerijo več manjših sotesk.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski.) V večrajšnej VIII. seji je dr. Bleiweis v izvrstnem obsirnejem ostrem govoru utemeljil adresso narodnih poslancev, in predložil naj se voli odsek. Nemškutarska stranka je ta nasvet odbila, in tako predloga v adresi niti nij hotela v posvetovanje vzeti, kar smo pričakovali uže prej (glej današnji naš prej pisani prvi članek.) Potem se je veliko posameznih pr. d. gov. od

pravilo, dolgo debato je prouzročila postava o — plemenskih bikih.

— (Veselica v ljubljanskej čitalnični restavraciji) v soboto je bila precej dobro obiskana. Mej točkami programa je bilo pohvaljeno petje, igra na tamburice in domači orkester. Tombola na korist nakupljenja harmoniuma je izdala primerno svoto. Veselica je bila dajana na čast narodnim poslanem, katerih pa nij bilo niti polovica navzočnih, ker so bili menda nekateri čez nedeljo domov odšli.

— (Prva javna tombola v Ljubljani) katera se je vršila v nedeljo popoldne na kongresnem trgu pri zvezdi, bila je jako srečno podjetje. Okolo 10.000 igralcev in gledalcev se je bilo zbralo na omenjenem velikem trgu, v zvezdi in sosednjih ulicah, in sledili so vsi z le mogočo pozornostjo igri. V zadnjih trenutkih pred početkom prodal je odbor še vse karte tako, da jih je spečal deset tisoč. Igranje se je vršilo potem v redu, in kar je bilo srečnih dobitnikov tēr, kvatēr in kvintēr, odpravljeni so bili jako hitro. Pri tomboli pak so se oglasili štirje dobitci ob enem, in ker je bilo le dvema mej njimi mogoče dobiti tombole, bili bi imeli žrebati, ali opustili so vsi vadjanje, misleči, bolje mali „držji ga“ nego veliki „lovi ga“, in razdelili obe tomboli mej soboj v štiri jednake dele po 37 srebrnikov. Podjetje bilo je novo v Ljubljani, in zato je privabilo mnogo občinstva iz vseh krogov, in sodimo tudi, da se bode še večkrat obneslo, ako se napravi pri nas. Ljudem je bilo jako všeč. Kakor se nam poroča, so ljudje v Trstu in na Laškem pri tacihi prilikah surovi in insultirajo dobitnike. Pri nas je bilo ljudstvo pač veselo, ali mirno in taktno. Nekoliko žvižga je bilo okolo odra onim, ki so se „blamirali“ meneč, da so dobili, a so se le zmotili. Pa še to žvižganje izhajalo je po večjem od nekoliko laških delavcev. Da so se številke tudi nemško, in sicer včasih prej nemško, nego slovensko izklicavale, je bilo prav nepotrebno v Ljubljani. Prodanih je bilo vseh 10.000 narejenih tablic po 20 kr. Ker je odbor plačal za priprave (godba, oder, tiskovine, davka 100 gl. itd.) okolo 800 goldinarjev, ostane okolo 1200 gl. čistega dobička, torej 600 pride za ranjene vojake in 600 za bolniški fond. Za Ljubljano mnogo.

— (Z Vrhniko) se nam piše 6. okt.: V noči od 2. do 3. tek. meseca je Ivan Rebič, oziroma Mrjančnik, zemljišni posestnik in krčmar na Viru pri Vrhniku po dolgej boleznij v gospodu zaspal, zapustivši soprogo, do-raščene sina in dve hčerki. 4. t. m. se je mnogo sosedov in znancev njegovega pogreba udeležilo in z žalujošim srcem na kraj večnega miru spremilo. Z ranjnim je izgubila vrhniška narodna čitalnica zvestega podpornega uda, in vrhniški narodnjaki vnetega domačina in prijatelja narodnega gibanja in omike, za kar bode ostal pri tukajšnjih rodoljubih v prijateljskem in živem spominu.

— („Učiteljsko društvo za slovenski štajer.“) Odbor je imel 26. m. m. sejo pri kateri je bivši predsednik, g. Lapajne, zadnjekrat predsedoval. Poročal je navzočnim odbornikom, da je društvo vse svoje dolgovine poravnalo, da ima marveč uže nekaj gotovine. Izostalih plačil za naročnino in za knjige je pa toliko, da presegajo iznesek 350 gold. V občje pa znaša društveno premoženje z ne-

razpečanimi knjigami skoro 500 gold. Kadar se bode le polovico tega v gotov denar spravilo, izdati hoče društvo zopet kako koristno knjigo, morebiti navod za podučevanje v prvem razredu, t. j. enako knjigo, kakor je Hermannova „Unterklasse“. Za spisovanje se bode morebiti naprosil g. T. v Ljubljani. — Na to poročilo predsednikovo prevzel je vodstvo g. Koyl, podpredsednik. Bivšemu predsedniku pa se je izrekla zahvala, da je društvo dobro vodil in ga iz vseh (denarstvenih in političnih) zadreg srečno izkopal; dala se mu je tudi mala nagrada v novcih in knjigah. Društvo bode sicer bivšega predsednika teško pogrešalo, a svoje delovanje bode ipak krepko nadaljevalo.

— (Popravek.) V zadnjič priobčenej adresi na cesarja so v „Slovenskem Narodu“ po tiskarskej pomoti izpale v tretjem predalu, v sedmej vrsti od zgoraj tri besede: „Vašega Veličanstva do“ (vseh narodov itd.) vsled česar je oni stavek teško razumljiv.

Poslano.

Ljubljanski baši-bozuk, ki se tudi „Laib. Tagblatt“ imenuje, nij mogel si kaj, da ne bi o priliki prihoda turških ujetnikov v Ljubljano svojega turkoljubja demonstriral. V svojej številki od sobote se namreč jezi, da se je turške oficirje — o jojmene! — mesto z dobrimi jedili, s surovostjo, suvanjem in pretepanjem traktiralo. To je grda laž! Edino resnično je to, da se je en Turek proti straži nepokorno obnašal in se v vagon vstopiti branil. Da ga pa je vojak počez vstopiti prisilil, je po našem mnenju le svojo dolžnost storil.

„Tagblatt“ pa je hotel z omenjeno notico ne le svoje turkoljubje konstatirati, hotel je tudi svoje sovraštvo do našega ljudstva in do naših vojakov svetu pokazati. Znano je, da je tako nekako metoda pri „Tagblattu“, pri vsakej priložnosti kamen obrati in ga v naše ljudstvo zagnati. In vojaki stražniki so bili slučajno sinovi tega ubozeza ljudstva! Zakaj bi ljubljanski privilegirani zasramovalce našega naroda tudi te prilike ne porabil in mu ne pripeljal moralne zausnice, očitajoč mu surovost! Ali to povemo, da bodemo vselej proti temu slovesno protestirali, da bi se naše vojaštvo, ki je ravno v najbližej preteklosti dalo sijajne dokaze neomahljive zvestobe, požrtvovalnosti, discipline in humanosti — čujte! humanosti — da bi se to vojaštvo od takega zakotnika na časti žalilo.

Nekateri, ki jih to briga.

Umrli v Ljubljani.

27. sept.: Frančiška Kalis, hči delavca, 11 m., na poljanskej cesti št. 3, vsled božjasti. — Frančiška Tomič, hči krčmarja, 5 l., na sv. Petra cesti št. 3, vsled jetike.

29. sept.: Janez Kamnikar, sin paznika, 2 m., na poljanskej cesti št. 60, vsled črevesnega prehlajenja. — Melanija Janežič, hči uradnika, 7 l. 9 m., na cesarja Jožefovem trgu št. 1, peritonitis. — Matevž Verbič, sin hišnega posestnika, 2 l., na cesti v mestni log št. 3, difteritis. — Marija Krajec, črevljarska vdova, 75 l., v Gradiščah, vsled starosti.

1. okt.: Peter Zdešar kamenosek, 55 l., na cesti v mestni log št. 3, marasmus.

2. okt.: Albin Korošec, sin suknarja, 2½ l., v Gradiščah št. 3, na jetiki.

3. okt.: Marija Osel, hči uradnega sluga, 26 l., v kolodvorskih ulicah št. 11, na tuberkulozi.

Dunajska borza 7. oktobra.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61	gl.	40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	63	„	10	„
Zlata renta . . .	72	„	—	„
1860 drž. posojilo . . .	110	„	80	„
Akcije narodne banke . . .	790	„	—	„
Kreditne akcije . . .	229	„	80	„
London . . .	117	„	20	„
Napol . . .	9	„	37	„
C. kr. cekini . . .	5	„	57½	„
Srebro . . .	100	„	—	„
Državne marke . . .	57	„	95	„

Marko Wir empfohlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenschirme,
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollerergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—85)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.